Architektúra 02 - Mezopotámska architektúra, zikkurat :)

Typické znaky

Hlavný stavebný materiál predstavovala hlina, okrem nej sa používalo tŕstie, drevo a asfalt.

Do tehál bolo zvyčajne vypálené meno panovníka (čo neskôr umožnilo určiť vek jednotlivých stavieb).

Špecifickým príkladom stavby je tzv. **zikkurat** so stupňovitými vežami, ktorý slúžil ako chrám.

Obytné domy boli átriového typu, jednoposchodové, s plochými stropmi, svetlo prenikalo len dverami.

Okolo miest sa budovali rozsiahle hradby.

Významnými stavbami boli kráľovské paláce, ktoré mali miestnosti (s bohato zdobenými interiérmi) usporiadané okolo nádvoria.

Pri vstupoch do palácov sa často nachádzali kamenné sochy okrídlených býkov (ktorým bol pripisovaný božský pôvod) a vládcov.

Na náhrobnú architektúru sa zrejme kládli minimálne nároky.

Zikkurat podrobne:

Zikkurat je viacposchodová, terasovitá stavba s postupne ustupujúcimi plošinami, na ktorej vrchole sa nachádzal chrám zasvätený božstvu mesta. Slúžil ako náboženské a kultové centrum, symbol spojenia medzi nebom a zemou.

Doplnené a Spracované ako Maturitná otázka

Charakteristika mezopotámskej architektúry

Mezopotámia, územie medzi riekami Eufrat a Tigris, patrí medzi kolísky civilizácie. Architektúra tu vznikala v prostredí s nedostatkom kameňa, čo výrazne ovplyvnilo výber stavebných materiálov. Hlavným stavebným materiálom bola **hlina**, ktorá sa tvarovala do surových alebo pálených tehál. Okrem nej sa používalo **tŕstie, drevo a asfalt** ako spojivo či izolácia. Tehly často niesli **meno panovníka** vypálené do materiálu, čo dnes umožňuje určovať vek stavieb a ich stavebníkov .

Typické stavby mezopotámskej architektúry

Zikkurat, najvýznamnejší typ stavby

- Zikkurat bol **viacposchodový, terasovitý chrám** s postupne ustupujúcimi plošinami. Na jeho vrchole sa nachádzal **chrám zasvätený božstvu mesta**.
- Zikkurat plnil funkciu **náboženského a kultového centra** a symbolicky predstavoval **spojenie medzi nebom a zemou**. Bol to zároveň najreprezentatívnejší typ stavby, ktorý určoval charakter mezopotámskych miest.

Obytné domy. Typické znaky:

- boli **átriového typu**, jednoposchodové,
- mali **ploché stropy**,
- svetlo prenikalo **len cez dvere** (okná sa takmer nepoužívali).

Mestské hradby

- Okolo miest sa budovali **rozsiahle hradby**, ktoré chránili obyvateľstvo pred nepriateľmi aj povodňami .

Kráľovské paláce. Typické znaky:

- mali **množstvo miestností** usporiadaných okolo nádvoria,
- interiéry boli **bohato zdobené**,
- pri vstupoch stáli **kamenné sochy okrídlených býkov** (lamassu) a vládcov, ktorým sa pripisoval božský pôvod.

Náhrobná architektúra

- Na hrobky sa kládli **minimálne nároky**. Mezopotámčania investovali najmä do chrámov a palácov .

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Zikkurat podrobne

Zikkurat bol najvýznamnejším architektonickým prejavom Mezopotámie.

Popis konštrukcie:

- stupňovitá, terasovitá stavba,
- niekoľko poschodí (3 až 7),
- na vrchole chrám,
- prístup po rampách alebo schodiskách.

Funkcia:

- **chrám božstva mesta**,
- **kultové a náboženské centrum**,
- symbolická „hora“, ktorá spájala svet ľudí a bohov,

Materiál:

- surové a pálené tehly,
- asfalt ako spojivo,
- drevo a tŕstie v konštrukčných častiach.

Autori

- Autori zikkuratov **nie sú známi**, stavby vznikali kolektívne pod vedením panovníkov. Vďaka menám panovníkov vypáleným do tehál však vieme identifikovať **stavebné obdobia** a **vládcov**, ktorí stavby iniciovali.

Príklady mezopotámskych architektonických diel

Zikkurat v Ure:

- jeden z najzachovalejších zikkuratov,
- postavený za vlády kráľa **Ur-Nammu (približne 2112-2095 p.n.l.)**,
- zasvätený bohu Nannovi.

Zikkurat v Aššure:

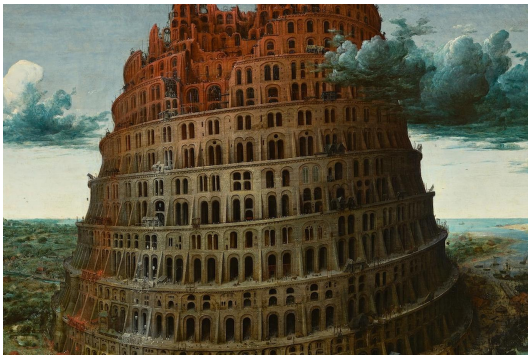
- významné kultové centrum Asýrskej ríše,
- autor neznámy, stavba vznikala postupne.

Zikkurat v Babylone (Etemenanki):

- pravdepodobne inšpirácia pre biblickú **Bábel**,
- zasvätený bohu Mardukovi,
- stavebné fázy spojené s panovníkmi ako **Nabopolassar** a **Nebukadnesar II.**



Zikkurat v Ure



Zikkurat v Babylone

Význam mezopotámskej architektúry

Mezopotámska architektúra je kľúčová pre dejiny staviteľstva, pretože:

- zaviedla **monumentálne stavby** z hlinených tehál,

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

- vytvorila **mestské urbanistické celky** s palácmi, chrámami a hradbami,
- zikkurat sa stal **prototypom sakrálnej architektúry** staroveku,
- priniesla **administratívne a kultové centrá**, ktoré formovali spoločnosť,
- ovplyvnila neskoršie civilizácie Blízkeho východu.

Zhrnutie

Mezopotámska architektúra je charakteristická používaním hliny, tŕstia a asfaltu, výstavbou mestských hradieb, palácov a najmä monumentálnych zikkuratov. Zikkurat bol terasovitý chrám, ktorý symbolizoval spojenie medzi nebom a zemou a slúžil ako kultové centrum mesta. Obytné domy boli átriové, jednoposchodové a bez okien. Architektúra bola úzko spätá s náboženstvom a mocou panovníkov, ktorých mená sa často nachádzali na tehlách stavieb.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania